

USA: Republikánské primárky s přísadou teorie spiknutí

- CZ24 News | 19. února 2024

USA: Předchozí článek připomněl ošidný výběr, kterému čelili američtí voliči v letech 2016 a 2020, jakož i naděje, proč to v roce 2024 mohlo být jinak. Tento text však má ukázat, proč tomu nakonec jinak nebude.

Republikánské dilema

Po Trumpově volební porážce v roce 2020 a jeho následné narcistické show trvající až do ledna 2021 měla před sebou GOP dvě možnosti, jak na situaci reagovat. První možností bylo odpoutat se definitivně od Trumpa a vrátit se k více standardnímu modelu politiky. To by bylo lepší z dlouhodobého hlediska, ale z krátkodobého by to bylo velmi obtížné vzhledem k odporu radikálně trumpistického jádra a k možné Trumpově separátní kandidatuře, která by rozdělila republikánské voliče a fakticky darovala vítězství v následujících volbách demokratům. Zůstává sice otázkou, zda by se Trumpovi kolem sebe podařilo vybudovat stabilní a dlouhodobě fungující stranu či zda by se jednalo o jednorázové protestní gesto týkající se pouze příštích prezidentských voleb, ale není překvapivé, že vedení republikánů se to neodvážilo riskovat.

Proto byla upřednostněna z krátkodobého hlediska výhodnější a snazší možnost „trumpismu s lidskou tváří“, tj. nevymezování se proti Trumpovi, pokračování v jím deklarované politice, avšak prováděné již ne Trumpem osobně a tedy ve více přijatelné formě. Toto řešení bylo v zásadě logické – spojit MAGA trumpisty s více tradičními republikánskými voliči, netřístit síly a společně porazit Bidena, což bylo dobře proveditelné vzhledem k Bidenovým handicapům, jako jsou věk, zdravotní stav a zejména nutnost činit ústupky levicovému křídlu Demokratické strany. Tento plán měl dobrou šanci na úspěch a jeho tváří byli oba hlavní netrumpovští kandidáti Ron DeSantis a Nikki Haleyová.

Tento plán však stál na jednom zásadním předpokladu, a to, že Donald Trump a jeho fanoušci jsou ochotni se řídit logikou a že jim záleží na prosazování uceleného souboru politických cílů a obecně tedy i na prioritách GOP či na této straně samotné. Tento předpoklad byl však mylný. Potvrdilo se, že prioritou pro Donalda Trumpa je pouze Donald Trump a nic jiného. Pro někoho to bylo překvapení, pro někoho méně, ale nejpozději na podzim 2022, kdy Trump oznámil svůj úmysl kandidovat za Republikánskou stranu v prezidentských volbách 2024, to bylo již evidentní.

Strategie „trumpismu s lidskou tváří“ se tak ocitla v pasti. Bývalý Trumpův viceprezident Mike Pence, a za normálních okolností tedy přirozený nástupce, proto nakonec realisticky vyhodnotil své šance a vzhledem ke svému věku a nedostatku „trumpismu“ do boje o kandidaturu ani nevstoupil. V jiné pozici se však nacházel Ron DeSantis, jenž je mladší a má větší potenciál zaujmout MAGA voliče než Pence. A právě DeSantisovo rozhodování ilustruje situaci, do níž se GOP dostala.

DeSantisova volba

Když se ukázalo, že v republikánských primárkách v roce 2024 opět bude Trump, dost možná si DeSantis vzpomněl na osud svého předchůdce ve funkci floridského guvernéra, Jeba Bushe, v prezidentských primárkách roku 2016. DeSantis sice mohl vycházet z toho, že oproti Bushovi je méně „mainstreamový“ a více „trumpovský“ a tedy i v silnější pozici. To jej však nezbavovalo následujícího nepříjemného dilematu: Buď mohl nastoupit do primárek, postavit se Trumpovi, porazit ho a získat nominaci pro sebe, ovšem s rizikem, že pro Trumpovy ultras se stane „zrádcem“, což

následně, i za optimistického předpokladu, že Trump svou porážku v primárkách přijme a nebude kandidovat jako „nezávislý“, by mohlo výrazně snížit jeho šance v prezidentské volbě. Anebo mohl nastoupit do primárek, postavit se Trumpovi, být jím poražen a následně dostat nálepkou „zrádce a neúspěšného kandidáta“, což by mohlo snížit jeho šance i v dalších volbách v budoucnu. Logické tedy bylo do volby v roce 2024 nejít, tiše doufat, že Trump prohraje, a pak nastoupit plnou silou v roce 2028.

Přesto se Ron DeSantis rozhodl to zkusit, nenechal se zastrašit a oznámil svůj úmysl kandidovat. Je otázkou, jaké ho k tomu vedly důvody. Možná se obával, že Trump v roce 2024 nedokáže vyhrát a že tedy bude ztracena příležitost využít počínající odpor proti „progresivním“ excesům a prosadit anti-woke politiku na federální úrovni. Anebo se naopak obával, že Trump může v roce 2024 vyhrát, anti-woke politika však zůstane pouze v rovině trumpovských (tj. rétorických a nekoordinovaných) gest a hlavně, že Trumpovo druhé prezidentství bude následně znamenat tak výraznou polarizaci ve prospěch Demokratické strany, že následující prezidentská volba bude pro republikány bez šance a dost možná i ta ještě další, jelikož američtí voliči mají obecně sklon prezidenty volit i do druhého období. Tedy se, vcelku přirozeně, DeSantisovi možná nechtělo na kandidaturu mající reálnou šanci na úspěch čekat do roku 2032 nebo 2036. Nebo se prostě lekl, že mu Haleyová, která svou kandidaturu oznámila v únoru 2023, „vypálí rybník“ a on přijde o svou pozici hlavní alternativy vůči Trumpovi, a tak to tedy v květnu 2023 zkusil.

Racionálně vzato jeho pozice nebyla špatná. Měl blíže k Trumpovi než Haleyová, a proto měl teoreticky lepší šanci získat na svou stranu alespoň část MAGA voličů. Zatímco Trumpovo prezidentství nástup „progresivistů“ nezastavilo a naopak přispělo k jejich větší mobilizaci, DeSantis má na Floridě za sebou solidní skóre v prosazování anti-woke opatření a, na rozdíl od Trumpa, byl ve svém úřadu zvolen do druhého funkčního období. Přesto [DeSantis neuspěl](#), nedokázal dohnat Trumpův náskok a nakonec ponížene „přilezl ke křížku“, stáhl svou kandidaturu a podpořil Trumpa.

Možná za (relativně) včasnou změnu stran dostane jako cenu útěchy viceprezidentství, i když to, jak ukazuje Pencova zkušenost, není žádná výhra. Bylo by to logické a racionální z hlediska soustředění sil a posílení jednoty republikánů, ale není v Trumpově přirozenosti mít vedle sebe samostatného aktéra a potenciálního konkurenta. Pravděpodobnější do této pozice je výběr nějaké nekontroverzní „šedé myši“ mající zamaskovat, že bohémský Newyorčan Trump není zrovna etalonem konzervativních hodnot, anebo někoho sice hlasitého, ale reálně slabého a podlézavého, jako by mohl být například Vivek Ramaswamy, jenž se během primárek stylizoval do pozice Trumpova obhájce. Možná tedy DeSantis nedostane nic a výsledkem jeho manévrování bude pozice Bohuslava Sobotky, který si v roce 2013 jistě nepřál zvolení Miloše Zemana prezidentem, ale přesto nedokázal překročit svůj stín a podlézavě mu vyhlásil podporu. Sobotka z tohoto taktizování nevyšel jako silná osobnost a během pár let se ukázalo, že ani politicky mu to příliš neprospělo.

Proč DeSantis takto dopadl? Odpověď je zřejmá a vychází z výše zmíněného mylného předpokladu, na němž spočíval „trumpismus s lidskou tváří“. Pro Trumpa je prioritou pouze Trump a nic jiného. A jeho voličstvo ho vnímá jako spasitele, jenž napraví vše, co se jim nelíbí (a pokud ne, tak to bude chyba někoho jiného) a který tedy nemůže udělat nic špatně. Základem jejich politické strategie a jediným cílem je zvolit tohoto jedinečného spasitele do co nejvyšší funkce a pak se vše k dobrému obrátí (anebo alespoň se to obrátí k horšímu pro „nepřítele“). Takové detaily jako konkrétní a konsistentní politika, ať už její obsah či reálné výsledky, jsou pro ně podružné.

Tedy se Trump a jeho fanklub sice mohou slovně vymezovat proti „progresivním“ nesmyslům a zdánlivě zaujímat pozici na frontě „kulturní války“, ale ve skutečnosti jim na tom příliš nezáleží. To se ukázalo v praxi právě na neúspěchu DeSantise, jenž měl, na rozdíl od Trumpových gest a póz, za sebou na Floridě reálné výsledky v omezování vlivu „woke“ ideologie a pseudobyznysu podnikajícího v propagování „antirasismu a antidiskriminace“ a navíc má delší zkušenost v politice než Trump.

Nehledě na pikantní detail, že vzhledem ke svému hispánskému původu by byl pro soupeře obtížnějším cílem než „starý bílý Trump“. Takže z hlediska politické strategie i v logice „kulturní války“ by DeSantis měl být upřednostněn. Ale nebyl. Volby nejsou jen o racionalitě, nýbrž i o emocích. A v radikálních voličských skupinách jsou téměř výhradně o emocích. DeSantis neuspěl, protože není Donald Trump. Sektářsky naladěni voliči nemají zájem o „skoro úplně Trumpa“. Spasitel může být jen jeden. Je to jako v oné reklamní klasice: *„Když ho miluješ, není co řešit.“*

Tento sektářský postoj Trumpa a jeho voličů vykazuje zajímavou podobnost s názory levicových „progresivistů“. U nich jsou také méně důležité názory, schopnosti či reálné výsledky a naopak vše záleží na tom, kdo je jejich nositelem. V případě „antirasistů“ záleží na tom, zda příslušný politik má „správnou“ rasovou či genderovou příslušnost. A v případě MAGA vše záleží na tom, zda příslušný politik je či není Donald Trump (případně, zda ho Trump má rád a co o něm říká).

Teorie spiknutí

Jakkoli Trumpovi voliči mají sklon věřit teoriím spiknutí podezírajícím demokraty z účasti na spiknutích vedených satanistickými či jinými kulty, je dost možné, že se nevědomky do jedné takové konspirace „establishmentu“ sami zapojili.

Bidenovu týmu je zcela určitě jasné, že jejich kandidát má zjevně zásadní omezení ve svém věku a přičetnosti, což může být velký problém při získávání rozhodující skupiny nevyhraněných voličů. Tento handicap by byl zvláště nápadný (a potenciálně fatální) ve srovnání s kandidáty jako Ron DeSantis či Nikki Haleyová. Naopak vedle Donalda Trumpa tyto Bidenovy nedostatky nevypadají tak závažně. Z tohoto hlediska lze reálně předpokládat, že vedení Demokratické strany je s průběhem republikánských primárek spokojeno. A nabízí se otázka, zda série žalob podaných na Donalda Trumpa opravdu měla za cíl znemožnit jeho kandidaturu, anebo zda naopak měla maximálně nabudit jeho sektu a zajistit, aby Trumpa v primárkách neporazil některý z pro Bidena více nebezpečných uchazečů. (Což přirozeně nevylučuje ani alternativní vysvětlení ve stylu Hanlonovy břitvy, tj. není nutno vidět teorii spiknutí v tom, co lze vysvětlit prostou stupiditou. – pozn. J.N.Z.)

Zatím se zdá, že tato strategie funguje výborně. Nejvážnější hrozba pro „progresivní světlé zítřky“, Ron DeSantis, odstoupil a dokonce, ve snaze zachránit si vlastní politickou kůži, podpořil Trumpa. Nikki Haleyová v době psaní tohoto textu (15. února 2024) ještě odolává, avšak jelikož v jejím případě jde o menší dávku trumpismu a větší dávku tradičního republikánství (včetně preference silných USA namísto úniku do izolace), tak její pozice v primárkách je slabší než DeSantisova. Bezpochyby by bylo skvělé, kdyby nastoupila proti Bidenovi – už jen kvůli těm „slzám zklamaných nadějí“, které by se řinuly z Moskvy, jakož i kvůli argumentačním veletočům, které by proti ní museli předvádět „antirasističtí feministé“ z Demokratické strany. Pokud by se Nejvyšší soud nečekaně přiklonil k vyřazení Trumpa z voleb, tak by bylo fajn, aby alespoň někdo z kandidátů Republikánské strany zůstal ve hře, ale tato varianta je velmi nepravděpodobná. Tedy lze očekávat, že s Haleyovou se rozloučíme nejpozději po primárkách v její domovské Jižní Karolíně.

Konspirační teorie jsou ze své podstaty nejisté, ale ta výše uvedená nepostrádá jistou logiku. Trump je svou povahou i chováním velmi polarizující osobnost a na tom založil i strategii svého politického „zmrtvýchvstání“. Tímto způsobem si pěstuje početné jádro svých fanoušků, díky kterým snadno zvítězí v republikánských primárkách. Problém však spočívá ve skutečnosti, že Trumpovi „ultras“ jsou sice početní v rámci množiny kmenových republikánských voličů, ale v rámci americké společnosti tvoří menšinu. To staví Trumpa, stejně jako prakticky všechny prezidentské kandidáty, před nutností získat v „ostré“ volbě na svou stranu i většinu nerozhodnutých a názorově nevyhraněných voličů. A právě to představuje klíčovou slabinu sázky na Trumpa, jelikož přesně ty samé akce a názory, díky nimž Trump hladce proplová primárkami, aniž by se obtěžoval do debat se svými protivníky, budou pro neutrální voliče spíše odrazující. K tomu lze ještě předpokládat, že navíc

bude sám Trump působit jako účinnější motivační prvek pro voliče Bidena než jiní republikánští kandidáti.

Ve výsledku tedy existuje teorie, podle níž je Biden sice slabý kandidát, ale pokud bude proti němu stát Trump, tak stačí, aby Biden do voleb dokázal neumřít, a má vítězství v kapse. Do jaké míry jde o nadsázku a do jaké míry je tato teorie oprávněná?

AUTOR: Jaroslav Neveris Zamazal

[ZDROJ](#)